

„Být skinhead znamená být proti rasismu“

Původní skinheads ve Velké Británii vyrostli na hudbě jamajských přistěhovalců

Aby byl člověk opravdovým skinheadem, musí milovat ska, fotbal, rád tancovat, a to zřejmě než kdokoli z jiné subkultury. A hlavně, člověk musí být antirasista. Tak vidí pravé skinheadství zpěvák legendární kapely Bad Manners, Buster Bloodvessel.

„Být skinhead je pro mě celý způsob života. Znamená to mít ráda hudbu a popíjet pivo s kamarády. Vzhled je také důležitý. Je dobré vypadat jako někdo zařazený do určité skupiny,“ říká skinheadka Karole ze Švýcarska.

Je jednou z mnoha tisíc skinheads, kteří se odmítli smířit s nárůstem pravicových a rasistických tendencí v hnutí a vrátili se k jeho původním, apolitickým kořenům. Původní skinheads vyrostli na hudbě jamajských přistěhovalců, odmítali autoritu, vytvořili si vlastní subkulturu, hudbu a vlastní módu. Módu, která díky nechvalné proslulosti neonacistických skinheads vzbuzuje v očích veřejnosti strach a odpor. „Je vyčerpávající vyprávět lidem stále dokola celou historii, aby se člověk ospravedlnil, aby vysvětlil, že není neonacista,“ komentuje Karole vztah okolí ke svému skinheadství.

Hudba a násilí

Hudba tvoří základ obou větvi skinheadské subkultury, společné koncerty se však díky vzájemné nevrávnosti nekonají.

„Je v podstatě vyloučeno, aby se na jednom koncertě sešel skinhead s neonacistou. Může se to stát u kapely, která je oblíbená u širšího publika. Tam pak můžete potkat obě skupiny, ale nedopadá to dobře,“ říká skinheadka Jana z Prahy.

Násilí se u skinheads objevuje už od počátku jejich vzniku. Zatím-

RŮZNÉ PROUDY SKINHEADS. Většina lidí nepozná, jestli před nimi stojí mírumilovný skinhead, nebo člen ultrapravicové odnože tohoto hnutí. FOTO: AP

co však je ze strany neonacistů orientováno na celou řadu společenských skupin včetně nerasistických skinheads, v opačném případě jde spíše o vyřizování si účtů.

„Mám celou řadu špatných zkušeností. Většinou je to ale tak, že se jde „na férovku“, jeden na jednoho. Když ale dojde ke střetu s mladými nácky, je lepší jít od toho. Člověk neví, co od nich čekat. Když jsme s nimi jednou jeli v nočním autobu-

su, hned začali vyťahovat nože,“ popisuje svou zkušenost osmnáctiletá Jana.

Zprava doleva

„Když jdu po ulici, neonacistu hned poznám podle toho, jak se na mě podívá. Oba hned víme, o co jde,“ upřesňuje Jana způsob vzájemného poznávání se. Radou vnějších znaků se obě skupiny příliš ne-

liší a pro obyčejného člověka nebyvá snadné je rozeznat. Subkultura nerasistických skinheads je v České republice pozorností médií v podstatě nedotčená. Početné pravděpodobně dohání rasistickou odnož, nepořádá však demonstrace, na koncertech se místo hajlování především tančí, nesnaží se proniknout do politiky a médií. Kromě příklonu k extrémní pravici si hnutí skinheads našlo také cestu k levici,

výjimkou není skinhead komunist. Co však do jisté míry všechny odnože skinheads spojuje, je nelihost k hnutí hippies, vůči kterému se už od šedesátých let vymezují, a také odpor k tvrdým drogám.

Od černých skinheads po boj za bílou rasu

Na počátcích hnutí převažovala

zábava nad politikou. Teprve postupem času se ze skinheads stala skupina mnoha paradoxů. Vidět skinheada černé barvy pleti by dnes asi řadu lidí zaskočilo, dříve to však nic výjimečného nebylo.

„Přistěhoval jsem se do Anglie v roce 1960. Tehdy bývalo hodně černých skinheadů. Ale nikdy proti bílým skinům nebojovali. Lidé si chodili na koncerty jenom zatančit,“ přibližuje počátky skinheads v Anglii, kde celé hnutí vzniklo, hudebník Laurel Atkien.

Není snadné vystopovat okamžik, kdy se z původně nerasistického apolitického hnutí odštěpila militantní neonacistická větev.

Hudba, stěžejní základ skinheadského hnutí, sehrála nepochybně zásadní roli i zde. Koncem sedmdesátých let získávala stále větší oblibu původně punková kapela Skrewdriver. Rasistické názory se v textech začaly objevovat pozvolna, netrvalo však dlouho a zazněly naplno. Přelom sedmdesátých let byl dobou ekonomické krize a silícího přílivu imigrantů. Charizmatičtý zpěvák Ian Stuart Donaldson dal části mladých skinheadů jasně odpovědi na otázky, o kterých se dříve nemluvilo. Atraktivní průrazné songy ve spojení s jasnými texty plnými brutálního násilí vyprovokovaly radikalizaci. Založil organizaci Blood & Honour, která svou existenci postavila na pořádání koncertů, brutálním pouličním násilím, přípravě a realizaci teroristických akcí a získal pro ni po celém světě tisíce příznivců.

To byla doba, kdy se řada skinheads probírala a začala se proti této tendencím jasně vymezovat. Cesta pro celosvětový nástup neonacistických skinheads však již byla nenávratně otevřena.

JAROSLAV VALÚCH

Jeden svět v Ostravě

■ Skinheady z různých zemí popisuje divácky atraktivní koláž **Být skinheadem**. Film zároveň mapuje hupebně bohatou historii a současnost hnutí skinheads se všemi jeho paradoxy a názorovými odlišnostmi. (Minikino, 4. 5., 19.30)

■ Děti ze stanice Leningradská. Syrový pohled do každodenní reality moskevských dětí ulice, jejichž počet v současné době dosáhl třiceti tisíc, je částečně dílem polského režiséra **Andrzeje Celińského**. (Minikino, 5. 5., celý blok začne v 17.00)

■ Situaci severokorejských uprchlíků přibližuje snímek **Soulský vlak vysvození**. Pojednává o zoufalé snaze obyvatel Severní Koreje dostat se přes Čínu do svoobodné země a o lidech, kteří jim v tomto riskantním útěku pomáhají. (Minikino, 5. 5. v 19.30)

Jeden svět v Ostravě získal větší promítací sál

Ženská práva, postavení dětí ve světě, situace na Blízkém i Dálném Východě, to jsou hlavní témata, na která se soustředí ostravská část festivalu Jeden svět.

Podobně jako loňský ročník, i tentokrát se festival odehrává v centru Ostravy, v komorním prostředí Minikina (cca 60 míst), ale zároveň premiérově vstupuje do přednáškové síně Vesmír. Prostor pro 500 diváků sloužil v minulosti jako klasické kamenné kino, ale po jeho zrušení se zde zatím oficiálně nepromítalo, takže díky festivalu Jeden svět se do Vesmíru vrátí jeho pravý smysl, seznamovat diváka s aktuálním děním pomocí filmu.

„Loni jsme se soustředili více na politické problémy v rámci konfliktů na Blízkém Východě, Afghánistánu a v přilehlých oblastech, letos se chceme zaměřit především na sociální problémy,“ říká o ostravské části festivalu Jeden svět organizá-

DEBATY. Po skončení filmů mohou diváci přijít diskutovat na dané téma do antikvariátu Feducia. FOTO: LUBOMÍR KOTEK

torka Ilona Rozehnalová. Významné podle ní budou diskuse k uvedeným třem hlavním tématům, která vycházejí z centrální koncepce fes-

tivalu - Ženským hlasem, Jeden svět dětem a Měli byste vědět. Prvnímu tématu budou věnovány dvě úterní projekce. Dokument s ná-

zvem Eshq mladé studentky FAMU Jany Počtové nás zavede do Afghánistánu, kde je zamilovanost vnímána jako nepatřičný cit a smysl slova láska je chápán zcela odlišně. Zájemci o ženskou problematiku se mohou přijít podívat také na film Únosy nevěst v Kyrgyzstánu, dramatický portrét středoasijského zvyku o únosech mladých dívek, které jsou pak násilím nuceny ke svatbě s únoscem. Tematický celek uzavře v 19 hodin beseda na aktuální téma Ženským hlasem v antikvariátu Feducia.

„Chceme pozvat hosty, kteří budou diskutovat o ženských právech, zneužívání dětí nebo o ekologických problémech,“ dodává Rozehnalová. Diváci tak mohou očekávat hosty z Bílého kruhu bezpečí, z feministické organizace Aspekt sídlící v Bratislavě nebo hosty z pražského Dětského krizového centra. Diskuse patřily na loňském

ročníku festivalu k nevyhledávanějším.

Debaty k letošnímu druhému ročníku festivalu se budou opět konat v útulném prostředí ostravského antikvariátu Feducia. Antikvariát se tak stane živým diskusním klubem mezi projekčními sály v Minikinu a ve Vesmíru. Bude to tak i do slova, protože Feducia sídlí stejně jako tyto sály v centru Ostravy. „Každou ze tří besed povede zkušený moderátor, který bude mít na starosti dva hosty a samozřejmě musí ukořizovat publikum, přičemž některé besedy bývají obzvláště ostřejší,“ upozorňuje Rozehnalová.

Důležitou součástí festivalu bude úterní vernisáž fotografií s romskou tematikou. „Romové jsou citlivou problematikou Ostravy, která se bezprostředně dotýká řady lidí,“ uvedla ředitelka festivalu.

MARTIN JIROUŠEK

Autor je redaktorem MF DNES

Stejně věci vidíme každý trochu jinak,

říká Jarmila Kuchárová, jedna z členů festivalové poroty Rudolfa Vrby

Jarmila Kuchárová, terénní sociální pracovníce společnosti Člověk v tísni, je jednou z členek poroty Rudolfa Vrby, která bude rozhodovat o udělení ceny v kategorii Máte právo vědět.

Sedmačtyřicetiletá Jarmila Kuchárová pracuje v Chomutově jako terénní sociální pracovníce již druhým rokem.

Při své práci usiluje Kuchárová o zlepšení životní situace a o integraci Romů z místní komunity.

„Než jsem začala pracovat pro Člověka v tísni, dělala jsem poradkyni na obvodním úřadě v Chomutově. Nynější práce mě baví. Myslím, že je třeba, aby v terénu bylo co nejvíce našich lidí. Máme větší důvěru a také pro majoritu je to dobrý signál, že svou situaci chceme řešit,“ říká

Jarmila Kuchárová, která přijede do Prahy na festival Jeden svět.

V porotě se sejdou významné osobnosti

Porota Rudolfa Vrby nese jméno muže, kterému se v roce 1944 jako jednomu z mála podařilo uprchnout z koncentračního tábora v Osvětimi. Po útěku sepsal svědectví o situaci v táboře a bojoval v partyzánském oddílu. Po válce svědčil u soudů s nacistickými zločinci, psal a přednášel o holocaustu.

Porotu Rudolfa Vrby záměrně netvoří profesionální filmaři, ale lidé, kteří buď zažili porušování lidských práv na vlastní kůži, nebo se významně angažují v boji za jejich ochranu.

Spolu s terénní sociální pracovnící v ní zasednou mimo jiné zakladatel zakázaného hnutí na obranu lidských práv Viasna Ales Bialacki z Běloruska nebo ředitelka Komise pro ochranu práv zaměstnanců v ropném průmyslu Mirvari Gehramanliová z Ázerbájdžánu.

Dalším členem této poroty bude také Moldavan Gheorghe Briceag, držitel ceny Homo Homini za rok 2004.

Spolu s nimi bude filmy posuzovat také ukrajinská aktivistka, která pracuje s lidmi postiženými HIV/AIDS Hanna Chodasová.

Soutěží sedmnáct dokumentů

Kategorie Máte právo vědět před-

staví dokumentární filmy, které upozorňují na neznámá nebo zamlčovaná témata z oblasti lidských práv nebo současných globálních problémů.

V letošním roce je do kategorie zařazeno sedmnáct dokumentárních snímků. O udělení ceny v této kategorii rozhodne jako v minulých letech zmiňovaná porota Rudolfa Vrby.

„Nabídka členství v porotě pro mě byla velkým překvapením a zároveň i poctou. Očekávám, že se setkám s mnoha zajímavými osobnostmi. Zajímají mě názory jiných lidí, jak se kdo dívá na stejnou věc. Často ji totiž vidíme každý trochu jinak,“ shrnuje svá očekávání členka poroty.

VÁCLAV ZEMAN

Člověk v tísni
– společnost při ČT, o. p. s.,
Sokolská 18, 120 00, Praha 2.
www.infoservis.net, mail@infoservis.net.

Tato příloha vychází v rámci Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět, www.jedensvet.cz.
Tato příloha je připravena spol. Člověk v tísni.

MF DNES neodpovídá za obsah přílohy a za články v ní. Převzetí jakékoliv části obsahu této přílohy bez předchozího souhlasu společnosti Člověk v tísni není dovoleno.

Redakce: Karla Štěpánková, Jan Pavelka, Adéla Pospíchalová, Lucie Dorůžková, Václav Zeman (ČVT)
Editor: Martin Rumler (MF DNES)